

выкарыстаных намі ў мэтах аналізу лексікаграфічных крыніцах лексем *інь*, *ян*, якія дастаткова шырока ўжываюцца і ўваходзяць у моўную кампетэнцыю большасці носьбітаў беларускай мовы.

Нечаканай, на нашу думку, з’яўляецца агульная колькасць зафіксаваных у лексікаграфічных крыніцах кітаізмаў (30 адзінак). (У мэтах супастаўлення прывядзём вызначаную намі колькасць япанізмаў у сучаснай беларускай мове – 53 кадыфікаваныя адзінкі.) Аднак, на наш погляд, у бліжэйшай будучыні выяўлены ў ходзе аналізу колькасны састаў кітаізмаў зменіцца. Беларуска-кітайскае ўзаемадзеянне апошніх гадоў у сферы культуры, палітыкі і эканомікі прагназавана прывядзе да новага патоку лексічных запазычанняў з кітайскай мовы, і мы можам нават зрабіць здагадку, якія іменна камунікатыўныя сферы стануць крыніцамі папаўнення слоўнікавага саставу беларускай мовы як мовы-рэцыпіента (гастраномія, вольны час, мастацтва, высокія тэхналогіі). Ужо сёння яны актыўна ўспрымаюць і выкарыстоўваюць не зафіксаваныя раней у камунікатыўнай прасторы беларускай мовы лексічныя адзінкі: *ніхао* (добры дзень), *гунбао* (страва з курыцы), *кунг пао* (страва з кураняці), *ван тан* (кітайскія пельмені), *дан-дан* (вострая локшына), *Xiaomi* (брэнд), *Meizu* (брэнд), *Huawei* (брэнд), *MIUI* (прашыўка) і інш. (графічнае афармленне такіх знакаў у цяперашні час варыятыўнае).

ЛІТАРАТУРА

1. Тлумачальны слоўнік беларускай літаратурнай мовы: у 5 т. – Мінск : Беларус. сав. энцыкл., 1977–1984.
2. Булыка, А. М. Слоўнік іншамоўных слоў: у 2 т. / А. М. Булыка. – Мінск : БелЭн, 1999.
3. Уласевіч, В. І. Слоўнік новых слоў беларускай мовы / В. І. Уласевіч, Н. М. Даўгулевіч. – Мінск : ТетраСистемс, 2009. – 448 с.
4. Беларускі N-корпус [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу : <http://bnkorpus.info>. – Дата доступу: 29.09.2016.

В. А. Арцёмава (Мінск)

ДЭЙКТЫЧНЫЯ ДЗЕЯСЛОВЫ Ў БЕЛАРУСКАЙ І АНГЛІЙСКАЙ МОВАХ: ПАРАЎНАЛЬНА-СУПАСТАЎЛЯЛЬНЫ АСПЕКТ

Дэйктычнасць як фундаментальная катэгорыя выяўляе непасрэдную глыбінную сувязь з чалавекам, яго псіхалагічнымі характарыстыкамі, маўленчай кампетэнцыяй, фонавымі ведамі. Дэйксісам называюць функцыю суаднясення выказвання з каардынатамі камунікатыўнага акта: яго ўдзельнікамі (персанальны дэйксіс), часавымі (тэмпаральны дэйксіс) і прасторавымі (прасторавы дэйксіс) параметрамі сітуацыі зносін.

Прасторавы дэйксіс указвае на лакацыю аб'екта або сітуацыі адносна дэйктычнага цэнтра моўнага акта. Лакацыя можа разумецца як месца ці перамяшчэнне. Сітуацыя перамяшчэння прадугледжвае змяненне месцазнаходжання суб'екта. У навуковых працах яно трактуецца як шматаспектны феномен з адначасовым суіснаваннем мноства функцыянальна значных уласцівасцей і адносін (хуткасць, аддаленасць аб'екта і пад.). Напрыклад, Р. Лангакер, інтэрпрэтуючы паняцце перамяшчэння, апелюе да двух кампанентаў: суб'ект, які рухаецца, – «траектар» (Trajectory – Tr) і пункт адліку «траектара» – арыенцір (Landmark – Lm) [1]. Кагнітолагі Р. Дзірвен і М. Верспур разглядаюць рух як трохкампанентную працэсуальную схему з указаннем месца пачатку працэсу (крыніца – source), месца, дзе ён працякае (шлях – path) і куды ён накіраваны (мэта – goal) [2, р. 98]. Д. І. Слобін [3] трактуе рух як падзейную рамку (motion – event), што складаецца з чатырох кампанентаў: суб'ект перамяшчэння (figure), перамяшчэнне (motion), спосаб (manner), траекторыя (path), мэта або канчатковы пункт перамяшчэння (goal): *John ran into the room* 'Джон забег у пакой', дзе *Джон* – гэта фігура, *забег* – рух + спосаб, *у* – траса, *пакой* – мэта [3].

Іншыя крытэрыі выкарыстоўвае Л. Талмі і разглядае рух у тэрмінах фігуры (Figure) і фона (Ground). Фігура – гэта першасны аб'ект, што характарызуецца значнай мабільнасцю, меншым памерам, простаай формай і прыкметнасцю (saliency). Фон – гэта другасны аб'ект, які вызначаецца пастаянным месцазнаходжаннем, вялікім памерам, складанай геаметрычнай формай. Фігура мае дынамічную прыроду, а фон статычную [4, р. 184]. Сам працэс руху ўключае да васьмі кампанентаў: 1) фігура (Figure), 2) фон ці арыенцір (Ground), 3) шлях руху (Path), 4) рух (Motion), 5) спосаб перамяшчэння (Manner), 6) прычына руху (Cause), 7) асяроддзе (Circumstance), 8) выніковы стан (Resulting State).

Адным з асноўных кампанентаў перамяшчэння з'яўляецца яго напрамак. Пры аналізе моўнага матэрыялу даследчыкі Ф. Бурдэн [5], Й. Ікегамі [6], Ч. Філмар [7] звярнулі ўвагу на асіметрыю напрамку руху. У іх працах яна атрымала назву *goal-bias* 'ўхіл у бок канчатковага пункта' ці *goal-over-source principle* 'прынцып перавагі мэты над крыніцай руху'. Дадзеная нераўназначнасць можа быць абумоўлена дзвюма прычынамі. Па-першае, канчатковы пункт руху аказваецца камунікатыўна больш значным, чым зыходны [8]. Моўцы заўсёды важней паведаміць пра тое, куды перамяшчаецца суб'ект, паколькі зыходны пункт перамяшчэння вядомы або лёгка аднаўляецца з кантэксту метадам лагічнага вываду [9, р. 122]. Па-другое, падобная асіметрыя абумоўлена прыродай чалавека, чые органы зрокавай перцэпцыі накіраваны наперад: чалавек рухаецца туды, куды глядзіць, і не можа кантраляваць тое, што знаходзіцца ў яго за спінай. Менавіта таму канчатковы пункт руху як мэта ўспрымаецца моўцам станоўча, а пачатковы пункт – адмоўна [9, р. 695].

У залежнасці ад арыентаванасці семантыкі на зыходны ці канчатковы пункт руху вылучаюць два тыпы дзеясловаў: *source-oriented* 'арыентаваныя на зыходны пункт руху' – «дзеясловы прыбыцця» і *goal-oriented* 'арыента-

ваныя на канчатковы пункт руху’ – «дзеясловы аддалення» [7]. Гэтыя дзве семантычныя валентнасці з’яўляюцца найважнейшымі для ядзерных дэйктычных дзеясловаў перамяшчэння англ. *go, come* і беларус. *ісці, прыйсці*, пра што сведчаць іх слоўнікавыя дэфініцыі:

1) *go: to move or proceed, to or from a point or in a certain direction* [10] ‘рухацца або перамяшчацца да ці з некаторага пункта або ў некаторым напрамку’;

2) *come: to move or travel towards the speaker or with the speaker, to move or travel in the direction of the person being spoken to* ‘перамяшчацца ў напрамку моўцы або з моўцам, перамяшчацца ў напрамку да адрасата’ [10];

3) *ісці*: а) перамяшчацца, ступаючы нагамі; б) перамяшчацца, рухацца [11];

4) *прыйсці* – дасягнуць чаго-небудзь, з’явіцца дзе-небудзь [11].

Як вынікае са слоўнікавых дэфініцый, асаблівасцю дадзеных дзеясловаў з’яўляецца абагульненае пазначэнне руху з указаннем на напрамак да моўцы (*come, прыйсці*) і ад моўцы (*go, ісці*). На думку даследчыцы А. Л. Ерзікян, англійскія дзеясловы *come* і *go* ўтвараюць дэйктычную апазіцыю, дзе маркіраваным членам выступае лексема *come* з семантычным кампанентам ‘набліжэнне да моўцы’, якую магчыма растлумачыць праз немаркіраваны член гэтай апазіцыі *go: come = go + direction towards the speaker* [12].

Дзеясловы *go* ў англійскай мове і *ісці* ў беларускай мове з’яўляюцца цэнтральнымі дзеяслоўнымі лексемамі для абазначэння перамяшчэння ў прастору, паколькі маюць у сваім семантычным тлумачэнні зыходны і канчатковы пункт перамяшчэння, што абумоўлівае іх ужыванне ў сітуацыях, дзе напрамак руху нерэлевантны, як у наступных кантэкстах: *Bosch just looked at her, giving no indication of approval or disapproval of her plan. “Can we go now?”* (M. Connelly. *City Of Bones*) ‘Босх абыякава глянуў на яе: – Цяпер мы можам ісці?’ [НКРЯ]; *Час ісці, – нарэшце выдыхнуў тэўтон, пераклаў нож з правай рукі ў левую і шырока перахрысціўся* (Л. Дайнека. *Меч князя Вячкі*) [НКРЯ]. На думку К. Танц, гэтая асаблівасць семантыкі дзеяслова *go* дазваляе растлумачыць тыя выпадкі, калі дадзеная лексема можа ўключаць рух да моўцы / слухача і ад моўцы / слухача адначасова: *The people were going in and out, у той час як *The people were coming in and out* недапушчальна [13, p. 123].

Шырокая семантыка дзеясловаў *go* і *ісці* таксама абумоўлівае іх высокую частотнасць у параўнанні з маркіраванымі *come* і *прыйсці*, што, згодна з даследчыцамі І. Кларк і О. Гарнік, звязана з умовамі ўжывання гэтых дзеяслоўных лексем: *come* – станоўчы член апазіцыі, калі «моўца ці слухач знаходзіцца ў канчатковым пункце (*at the goal*) у момант размовы або ў момант часу, апісаныя ў выказванні, у адрозненне ад *go* – адмоўнага члена апазіцыі, калі моўца не знаходзіцца там у гэты час» [14, p. 560].

На думку Ч. Філмара, дзеяслоў *go* змяшчае назіральніка ў зыходны пункт траекторыі руху [7], а сам дзеяслоў, як мяркуе даследчык К. Годар, больш засяроджаны на руху аддалення ад назіральніка, чым набліжэння да яго [15, p. 152]. У адрозненне ад англійскага дзеяслова *go*, беларуская

лексема *ісці* не фіксуе ў сваёй семантыцы становішча назіральніка і пры адсутнасці паказчыка зыходнага або канчатковага пункта траекторыі руху сумяшчальная з любой з іх. Паколькі пазіцыя назіральніка ў дзеяслове *ісці* не замацаваная ў яго семантычнай структуры, яна можа быць прадстаўлена наступнымі варыянтамі [16, с. 128].

1. Адсутнасць зафіксаваных крайніх пунктаў пры дзеяслове *ісці* абумоўлівае магчымасць знаходжання назіральніка ў любым з гэтых пунктаў або ў сярэдзіне : «*Ох і задам жа я ёй потым*», – падумаў дзед Іван, а ўголас сказаў: – Ну, дык **ідзі** хутчэй. *І Таня пабегла* (В. Зуб. Таямнічы надпіс) [НКРЯ] (назіральнік у зыходным пункце); *Ай! нехта ідзе*. *Ён, ён, напэўна ён!* (Я. Купала. Паўлінка) (назіральнік у канчатковым пункце траекторыі).

2. Калі ў *ісці* запоўненая валентнасць канчатковага пункта, то назіральнік можа знаходзіцца ў зыходным пункце: – **Ідзіце адсюль**, людзі, *ідзіце да мяне ў шалаш*, у *Задзвінне* (У. Караткевіч. Званы Віцебска) (назіральнік у пачатковым пункце).

3. Калі валентнасць зыходнага пункта запоўнена, то назіральнік можа знаходзіцца ў канчатковым пункце: *Ладны дом, спакой у хаце*, **ад пячы ідзе** цяпло, *ціхі сон твайго дзіцяці, мужа моцнае плячо* (А. Клышка. Роднае) (назіральнік у канчатковай кропцы) [17].

4. Калі абедзве валентнасці запоўненыя, назіральнік размяшчаецца пасярэдзіне траекторыі: *Дзе я іх бачыў? Ага, ля Бяздоннага возера пад Слонімам і яшчэ... і яшчэ ля сцезкі, якой ішоў з Замшан у Цёмны Бор* (У. Караткевіч. Чорны замак Альшанскі) [НКРЯ].

Шырокая семантыка дзеяслова *ісці*, прадстаўленая ў лексікаграфічных крыніцах, дазваляе выкарыстоўваць яго з аб'ектамі, якія пазначаюць віды транспарту: *Па суботах **аўтобус ідзе** з Докшыц праз Дзядкі на Макаравічы, а з Сітцаў ідзе на Гарадзішча і толькі тады вяртаецца ў Докшыцы* [18]. На думку Е. У. Рахілінай, такое ўжыванне становіцца магчымым пры ўспрыманні назіранага перамяшчэння як міжвольнага (*non-arbitrary*) і арыентаванага на канчатковы пункт (*goal-oriented*) [19, р. 7]. Пры гэтым маршрут руху звычайна лічыцца фіксаваным, і канчатковы пункт выяўляецца ў кантэксце або з дапамогай фармальных паказчыкаў, напрыклад, прыназоўнікавымі групамі [19, р. 7]: *Поезд ідзе ў **Віцебск***. Наадварот, для пазначэння некантралюемага перамяшчэння з відамі транспарту, маршрут якіх не фіксаваны, ужываецца дзеяслоў *ехаць* [20; 19, р. 7–8]: – *Дзевушка, а праўда гэты **аўтобус едзе** ў Чыжоўку? – стомлена і вырачана, як да апошняга паратунку на ўжо вызначаным шляху, вяртаецца да мяне дзядзечка, плугаваценькі і ў сцельку п'яны* [21]; *Схема адна: пратакол допыту, ордэр на вобыск, які праводзіць лейтэнант. Яго старэйшы калега ў гэты час у машыне праз тэлефонную трубку наводзіць патрэбныя спраўкі аб іншай машыне (марка, прыватная, колеру суніцаў з малаком, **едзе** на вуліцы імя Пілата, вадзіцель такі і гэтакі)* (У. Караткевіч. Чорны замак Альшанскі) [НКРЯ].

Ужыванне дзеяслова *ісці* з неадусаўлёнымі аб'ектамі абумоўлена ступенню акрэсленасці траекторыі руху і функцыянальнай значнасцю аб'екта: ідуць тыя аб'екты, маршрут і мэта якіх вызначаныя, канчатковы пункт імкнецца быць запоўненым для маркіравання набліжэння: *Вялікая хмара ідзе **на***

Мінск з паўночнага захаду [22]. Аб'екты, якія рухаюцца самі па сабе без запланаванай траекторыі, прадугледжваюць ужыванне спецыфічных дзеясловаў перамяшчэння: *Метэоры, каметы ляцяць! Сутыкаюцца і паміраюць!* [23].

Дзеясловы *come* і *прыйсці*, якія змяшчаюць указанне на лакацыю моўцы, фіксуюць становішча назіральніка ў канчатковым пункце траекторыі руху. Але, нягледзячы на ўяўную поўную эквівалентнасць, паміж *come* і *прыйсці* выяўляецца цэлы шэраг адрозненняў. Для *come* прамое ўказанне месца азначае прысутнасць у ім назіральніка-моўцы, які павінен знаходзіцца ў канчатковым пункце: *See, they carry green branches. They are coming to surrender most likely* '– Глядзіце, яны махаюць зялёнымі галінамі. Падобна на тое, яны **прыйшлі** здавацца' (С. S. Lewis. *The Chronicles of Narnia. Prince Caspian*) [НКРЯ] (назіральнік прысутнічае ў гэтым месцы). У семантыцы дзеяслова *прыйсці*, якая пазначае запланаванае перамяшчэнне, актуалізуецца не столькі перамяшчэнне, колькі выніковы стан: – *Да вас прышоў я, Пярун і Дажджабог* (Л. Дайнека. *След ваўкалака*) [НКРЯ]. Фокус на выніковым стане робіць немагчымым ужыванне дзеяслова *прыйсці* для дзеяння, таго, што адбываецца ў момант гаворкі: **Глядзі, ён прыходзіць дадому*. У той жа час шырокая семантыка *ісці* робіць магчымымі выказванні накшталт *Глядзі, ён ідзе (= збіраецца) дадому*. На думку А. В. Падучавай, гэта звязана з тым, што «ў семантыку дзеяслова *прыйсці* ўваходзіць назіральнік. Ён фігуруе ў стылічным кампаненце, таму адбываецца зрушэнне семантычнага акцэнта на стан, дынамічны кампанент аказваецца не ў фокусе і таму не можа скласці дзеянне для апэратара імперфектацыі» [16, с. 136].

Такім чынам, дэйктычныя дзеясловы *come*, *go* і *ісці*, *прыйсці* ўдзельнічаюць у прасторавай арганізацыі выказвання і рэгулююць ўзаемадзеянне паміж удзельнікамі ў працэсе камунікацыі. Пры падабенстве іх значэнняў дадзеныя дзеяслоўныя дэйктыкі маюць свае асаблівасці семантыкі і функцыянавання. Так, дзеяслоў *go* пазначае рух аддалення ад назіральніка-моўцы, у той час як *ісці* не змяшчае ў сваёй семантыцы становішча назіральніка і пры адсутнасці паказчыка зыходнага або канчатковага пункта траекторыі руху сумяшчальны з любой з іх. Дзеясловы *прыйсці* і *come* фіксуюць становішча назіральніка-моўцы ў канчатковым пункце траекторыі руху. Аднак дзеяслоў *come* характарызуецца абавязковай наяўнасцю ў яго семантыцы ўбудаванага назіральніка-моўцы, які знаходзіцца ў канчатковым пункце, у адрозненне ад беларускага *прыйсці*, дзе гэтая асаблівасць факультатыўна.

ЛІТАРАТУРА

1. Langacker, R. W. *Mouvement abstrait* / R.W. Langacker // *Lang. Fr.* – 1987. – Vol. 76. – P. 59–76.
2. Dirven, R. *Cognitive Exploration of Language and Linguistics* / R. Dirven, M. Verspoor. – Philadelphia : J. Benjamins Comp., 1998. – 277 p.
3. Slobin, D. I. *Linguistic Representations of Motion Events : What is Signifier and What is Signified* / D. Slobin // *Outside-in, Inside-out : Iconicity in Language and Literature 4* / C. Maedor [et al.]. – Amsterdam : Philadelphia, 2005. – P. 307–322.

4. *Talmy, L.* Toward a Cognitive Semantics : in 2 vol. / L. Talmy. – Cambridge : MIT Press, 2000. – Vol 2 : Toward a Cognitive Semantics : Typology and Process in Concept Structuring. – 482 p.
5. *Bourdin, Ph.* On Goal-Bias Across Languages: Modal, Configurational and Orientational Parameters / Ph. Bourdin // LP'96 : Typology–Prototypes, Item Orderings and Universals : proc. of the conf., Prague, 20–22 Aug., 1996 / Charles Univ. Press ; ed. B. Palek. – Prague, 1997. – P. 185–218.
6. *Icegami, Y.* «Source» vs «Goal» : a Case of Linguistic Dissymmetry / Y. Icegami // Concepts of Case / ed.: R. Dirven, G. Radden. – Tübingen : Narr, 1987. – P. 122–122.
7. *Fillmore, Ch. J.* Deictic Categories in the Semantics of «Come» / Ch. J. Fillmore // Intern. J. of Language a. Philosophy. – 1966. – Vol. 2, № 3. – P. 219–227.
8. *Майсак, Т. А.* Семантика и статика : глагол *идти* на фоне других глаголов движения // Т. А. Майсак, Е. В. Рахилина // Логический анализ языка. Языки динамического мира / Ин-т языкознания РАН ; Междунар. ун-т природы, общества и человека «Дубна» ; отв. ред.: Н. Д. Арутюнова, И. Б. Шатуновский. – Дубна, 1999. – С. 53–66.
9. *Lyons, J.* Semantics : in 2 vol. / J. Lyons. – London : Cambridge Univ. Press, 1977. – Vol. 2. – 897 p.
10. Cambridge English Dictionary [Electronic Resource]. – Mode of access : dictionary.cambridge.org/dictionary/english. – Date of access : 10.03.2016.
11. Тлумачальны слоўнік беларускай мовы [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу : <http://rv-blr.com/dictionary/explanatory?letter=2>. – Дата доступу : 15.04.2016.
12. *Ерзинкян, Е. Л.* Фактор адресата в дейктическом обозначении / Е. Л. Ерзинкян [Электронный ресурс]. – Режим доступа : [http // publications.yasu.am/wp-content/uploads/2015/02/Yerzinkyan_Y..pdf](http://publications.yasu.am/wp-content/uploads/2015/02/Yerzinkyan_Y..pdf). – Дата доступа : 10.10.2015.
13. *Tanz, Ch.* Studies in the acquisition of deictic terms / Ch. Tanz. – Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1980. – 184 p.
14. *Clark, E. V.* Is He Coming or Going? On the Acquisition of Deictic Verbs / E.V. Clark, O. K. Garnica // Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior [Electronic resource]. – 1974. – № 13. – P.559–572. – Date of access : 10.05.2016.
15. *Goddard, C.* The semantics of coming and going / C. Goddard // Pragmatics 7.2. – 1997. – P. 147–162.
16. *Падучева, Е. В.* Дейктические компоненты в семантике глаголов движения / Е. В. Падучева // Логический анализ языка. Семантика начала и конца : сб. ст. / Ин-т языкознания РАН ; отв. ред. Н. Д. Арутюнова. – М., 2002. – С. 121–136.
17. *Клышка, А.* Роднае [Электронны рэсурс] / А. Клышка. – Рэжым доступу : <http://pdf.kamunikat.org/15477-1.pdf>. – Дата доступу : 24.09.2015.
18. Рушыцца ўсё, прападае край. Нататкі Кастуся Шыталя з кароткай дарогі / Весткі.інфо [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу : <http://westki.info/artykuly/20188/rushycca-usyo-prapadae-kрай-natatki-kastusya-shyalya-z-karotkay-darogi>. – Дата доступу : 3.04.2016.

19. *Rakhilina, E. V.* There and back: the case of Russian ‘go’ / E. V. Rakhilina [Electronic resource]. – Mode of access : [/https://slaviccenters.duke.edu/.../5rakhilina.origin](https://slaviccenters.duke.edu/.../5rakhilina.origin). – Date of access : 23.04.2016.
20. *Рахилина, Е. В.* Мы едем, едем, едем / Е. В. Рахилина [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.rakhilina.ru/files/exat.pdf. – Дата доступа : 20.04.2016.
21. Куды ідзе 59-ы аўтобус? [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу : <http://wroblewska.livejournal.com/7070.html?> – Дата доступу: 10.03.2016.
22. Надвор’е // Наша ніва [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу : <http://nn.by/?c=ar&i=131814>. – Дата доступу : 01.04.2016.
23. *Факторан, А.* Сьвет / А. Факторан [Электронны рэсурс]. – Режим доступа : <https://www.stihi.ru/2009/09/19/7136>. – Дата доступа : 23.02.2016.

КРЫНІЦЫ ПРЫКЛАДАЎ

НКРЯ – Национальный корпус русского языка [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ruscorpora.ru/search-para-be.html>. – Дата доступа : 12.12.2015.

В. У. Барысенка (Мінск)

БЕЛАРУСКАЯ МОВА Ў СІСТЭМЕ ВЫШЭЙШАЙ АДУКАЦЫІ. ВОПЫТ ВЫКЛАДАННЯ КІТАЙСКІМ СТУДЭНТАМ

Вучэбны прадмет «Сучасная беларуская мова» з’яўляецца абавязковым для вывучэння ў беларускіх установах вышэйшай адукацыі. Замежныя студэнты, якія навучаюцца разам з беларускімі, таксама маюць экзамен па гэтым прадмеце. Савет Мінскага дзяржаўнага ўніверсітэта прыняў рашэнне аб стварэнні асобных зборных груп замежных студэнтаў для выкладання ім беларускай мовы як замежнай у межах вызначанага стандартам аб’ёму вучэбных гадзін. У такіх групах разам навучаюцца прадстаўнікі розных краін: Расіі, Украіны, Літвы, Эстоніі, Туркменістана, Турцыі, Карэі, Кітая і інш. Натуральна, што выкладчык прымяняе ўніверсальныя метады выкладання беларускай мовы як замежнай. Але нельга не ўлічваць аспект роднай мовы навучэнцаў.

Працуючы з рускамоўнымі студэнтамі, няма неабходнасці падрабязна спыняцца на кожнай літары алфавіта, дастаткова акцэнтаваць увагу на адрозненні літар, а потым гукаў беларускай мовы ад літар і гукаў рускай. Пры пастаноўцы вымаўлення спецыфічных беларускіх гукаў, засваенні націску і створаных пры яго дапамозе рытмічных мадэляў, засваенні тыпаў беларускай інтанацыі зноў-такі асноўная ўвага надаецца спецыфічным з’явам. Безумоўную складанасць уяўляе сабой пастаноўка рускамоўным навучэнцам правільнай артыкуляцыі зычных гукаў (фрыкатыўнага [г], цвёрдага [ч], афрыкат [дж], [дз’], [ц’]), падоўжаных зычных, спалучэнняў зычных